

■ LEONIDA TEODORESCU

Însemnări la masa juriului

Am urmărit, în etapa competițiilor inter-județene, spectacolele înfățișate — la Iași, Brașov și Timișoara — de o seamă de formații reprezentând 13 județe. Cîteva concluzii, prin urmare, se pot trage.

O primă concluzie, privind valoarea faptelor de artă văzute: inegalitatea acestora. De o parte, nivelul de performanță artistică la care au știut să ajungă unele ansambluri (de exemplu, cele din Iacobeni, Brașov, Lugoj, Petroșani); de altă parte — cealaltă față a medaliei — nivelul extrem de scăzut, uneori, al unor formații, care, de vreme ce s-au prezentat la faza interjudețeană, tindeau, firesc, spre faza finală. Trebuie, mai în toate cazurile, disociate cantitatea de muncă depusă și rezultatul sau, mai exact, aplicația asupra actului artistic. Din primul unghi de vedere, mai toate formațiile sînt vrednice de laudă, chiar de admirație, mai ales pentru pasiunea care le guvernează. Indiferent de zestrea lor de talent, mai bogată sau mai săracă, oamenii aceștia s-au atașat de artă, o trăiesc și, ca s-o practice, își sacrifică din timpul liber; pentru asta nu puteam decît să ne descoperim în fața lor. Dar nu în cadrul unei faze interjudețene, deci, nu în cadrul unor reprezentații al căror nivel calitativ se pretinde foarte ridicat, dat fiind caracterul lor competitiv. Nu trebuie să adunăm mere cu pere. Pentru că o echipă artistică (de teatru, sau de cîntec, sau de dans), trimisă ca reprezentantă a unui județ la o competiție de proporții evasinaționale, trebuie să aibă, neapărat, girul valorii; altfel, riscăm să inoculăm actorilor în cauză false judecăți, imagini deformate despre propria lor realizare, iar acestea, în viitor, pot crea ierarhii șubredre, de natură să eșueze în complexe de care nimeni n-are nevoie.

Cred că, în viitor, confruntările pe plan județean ar trebui să fie rodul unei mai exigente selecții. Poate, n-ar fi rău dacă la înșeși operațiile de selecție ar fi invitați să ia parte oameni avizați, bucurîndu-se, în această calitate, de autoritate netăgăduită.

O a doua concluzie privește efectul social al spectacolului de amatori. Mai ales cînd ne aflăm, cum ne aflăm astăzi, în fața unui fenomen de masă. Dacă spectacolul de amatori este un fenomen accidental, atunci și efectul social este accidental, deci, de o importanță socială redusă. Cînd, însă, spectacolul de amatori tinde să devină un fenomen permanent, de mare amploare, cum e cazul, astăzi, la noi, atunci efectul social al spectacolului nu mai este deloc neglijabil. Or, îmi pare rău că trebuie s-o spun, adesea, cei investiți cu responsabilitatea publicării pieselor pentru actorii-amatori publică, pe lângă lucrări de reală valoare, și texte de un prost-gust strigător, depășind limita penibilului. Și, să nu uităm că orice text publicat pentru actorii-amatori este, implicit, recomandat pentru reprezentare. Echipela de amatori nu sînt alcătuite, neapărat, din oameni specializați în dramaturgie, nici n-au întotdeauna forța de a reacționa puternic; dimpotrivă, de cele mai multe ori, artiștii-amatori sînt convingeți de autoritatea slovei recomandate, îndeosebi, lor. Și, așa, ei ajung să cadă în plasa vulgarității, uneori, extreme. Este regretabil că scrierile dramatice destinate amatorilor nu circulă și prin librării, ca să se realizeze, cit de cit, o opinie avizată, publică, privitoare la ele.

Încă o observație: textele pentru amatori nu ar trebui să pretindă montări prea complicate ori un număr exagerat de interpreți. Cu asta, însă, cerințele limitative se cam epuizează. În rest, nici un fel de considerente (tematice sau de alt ordin) nu trebuie să funcționeze împotriva valorii artistice și a bunului-gust. N-am înțeles niciodată de ce nu se reeditează în colecțiile pentru amatori (de fapt, e una singură) piesele într-un act (o parte dintre ele, măcar) publicate în volume, reprezentate la radio și la televiziune. De ce această atitudine, în fond, neîncrezătoare, față de receptivitatea și puterea de interpretare a amatorilor?

Si o ultimă, dar nu cea din urmă, concluzie. La marea finală republicană a „Cîntării României” — adevărat regal al artiștilor amatori — ne-a fost dat să întîlnim mari talente, care, în urma unui concurs de împrejurări, n-au devenit actori (sau cîntăreți, sau păpușari) de profesie, ci au devenit altceva. Uneori, acest „altceva” reprezintă adevărata lor vocație, în ciuda unor remarcabile calități actoricești, de pildă. Dar ce se întîmplă în cazurile celelalte, cînd vocația și talentul se împacă? N-ar fi posibil ca măcar unele dintre aceste talente să fie atrase în sfera interesului public? Adică, să fie angajate (talentele) la teatrele profesioniste, să fie invitate (cu rang de actori) la radio și la televiziune? Pentru că ar fi păcat ca această uriașă selecție să nu se soldeze și cu asemenea rezultate, la care unii amatori aspiră — pe merit. ■